

REPUBLIKA E SHQIPËRIË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS
DREJTORIA E PËRGJITHSHME E POLITIKAVE PARAUNIVERSITARE

Rruga: "Durrësit", Nr. 23, AL- 1001, Tiranë – SHQIPËRI

www.mash.gov.al

Tel: 00 355 4 225 987; Fax: 00 355 4 225678

Nr. 441412 Proh

dt. 24.07.2009

ARSIMI PROFESIONAL

PROGRAMI I LËNDËS

"ANGLISHT" PËR KLASËN E 10

MIRATOI

MINISTRI

FATOS BEJA

TIRANË, 2009

ministra e arsimit dhe shkencës
ministra e së nesërmes

INSTITUTI I KURIKULËS DHE I TRAJNIMIT

ARSIMI PROFESIONAL

PROGRAMI I LËNDËS ANGLISHT

KLASA X

TIRANË, NËNTOR 2008

A handwritten signature in black ink, located in the bottom right corner of the page. The signature is stylized and appears to consist of a series of connected loops and lines.

Programi i gjuhës angleze për klasën 10-të, të arsimit profesional ka për qëllim të arrijë dhe të realizojë standardet e mësimdhënies, të nxënies dhe të vlerësimit të nxënës/it,-es në nivelin gjuhësor B1+, sipas tabelës së vlerësimit në kuadrin e përgjithshëm evropian për gjuhët.

Programi ndërtohet mbi tematikën që lidhet me interesat dhe karakteristikat e grup-moshës dhe kontribuon në zhvillimin e pavarur, intelektual dhe socio-kulturor, të nxënësve.

Programi i gjuhës angleze për klasën X të arsimit profesional ka për synim zhvillimin gjuhësor, intelektual dhe kulturor të nxënës/it,-es, në mënyrë që ai/ajo të jetë i/e aftë të përballojë të nxënit gjatë gjithë jetës.

Ai synon të zhvillojë të menduarit kritik dhe pavarësinë e nxënës/it,-es në klasë e jashtë saj, duke nxitur forma të ndryshme të punës individuale dhe të asaj në grup.

Njohuritë e përfuara në këtë program, si pjesë përbërëse e kurikulës së re të AML-së, mundësojnë rritjen dhe forcimin e njohurive të nxënës/it,-es jo vetëm në gjuhën angleze, por edhe në drejtimin profesional të zgjedhur nga nxënës/it,-et, duke i ndërthurur këto dije në mënyrë logjike.

Këto dije, gjithashtu, e përgatisin nxënës/in,-en të përballen me studime të mëtejshme, si dhe me punësimin brenda ose jashtë vendit.

Programi i gjuhës angleze për klasën X të arsimit profesional është konceptuar dhe përpiluar në mënyrë të tillë që, me anë të dijeve që nxënës/i,-ja merr gjatë procesit mësimor, të zhvillojë personalitetin e tij/saj, duke rritur besimin dhe ndjenjën e përgjegjësisë ndaj vetes dhe shoqërisë.

1. SYNIMET E LËNDËS

Në këtë fazë të formimit, synimi i gjuhës së huaj është të pasurojë aftësitë e fituara në nivelet e mëparshme, në mënyrë që nxënës/i,-ja të arrijë të konsolidojë nivelin B1 dhe të kalojë në atë B1+, duke u aftësuar gjithnjë e më shumë si një përdorues i pavarur i gjuhës.

Programi i gjuhës angleze për klasën e X të arsimit profesional synon që nxënës/i,-ja:

- të ndërgjegjësohet për aspektet kulturore dhe të reflektojë mbi ndryshimet mes praktikave kulturore të vendeve anglishtfolëse dhe kulturës amtare;
- të zhvillojë më tej aftësinë komunikuese dhe përdorimin e njohurive gjuhësore në situata praktike të jetës së përditshme;
- të forcojë ndërveprimin në situata reale dhe jashtëshkollore, lidhur me tematikën e trajtuar në situatat mësimore;
- të konsolidojë bashkëveprimin ndërmjet punës në grup dhe punës së pavarur individuale dhe krijuese;
- të thellojë njohuritë gjuhësore, perceptuese dhe shprehëse, përmes të cilave ai zgjeron njohuritë për botën dhe, në të njëjtën kohë, formohet intelektualisht.

2. OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHËM

Programi i gjuhës angleze për klasën X të arsimit profesional ka si objektiva të përgjithshëm të pasqyrojë dhe të ndërthurë njohuritë e gjuhës angleze me njohuritë e lëndëve të tjera, duke zhvilluar te nxënës/i,-ja:

- shkathtësinë me shkrim dhe me gojë;
- saktësinë me shkrim dhe me gojë;
- aftësinë për të lidhur situatat gjuhësore të krijuara në klasë me ato të jetës reale;
- aftësinë për të bërë dallimet ndërmjet kulturave të ndryshme.

3. OBJEKTIVA SIPAS LINJAVE

36 javë x 2 orë = 72 orë

Linja 1: Komunikimi dhe formimi kulturor

Përshkrimi i linjës: Kjo linjë zhvillon më tej bazat e gjuhës, të cilat janë dhënë në ciklin e mesëm të ulët, si domosdoshmëri për një komunikim me një standard më të lartë gjuhësor. Nëpërmjet situatave të ndryshme, të përshtatshme për grup-moshën, kjo linjë i mundëson nxënës/it,-es të përftojë njohuri gjuhësore të nevojshme për të përballuar situata të komunikimit të përditshëm në një mjedis gjuhësor e kulturor anglishtfolës.

Kjo linjë pasuron dijet e përgjithshme të nxënës/it,-es dhe e përgatit atë emocionalisht për një përballje reale me gjuhën dhe kulturën.

Orë të sugjeruara: 55 orë

Nënlinja	Objektiva
Kultura dhe komunikimi (30 orë)	<p>Në fund të klasës 10 nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të ndjekë biseda; ▪ të hamendësojë; ▪ të kuptojë detaje; ▪ të ndjekë biseda; ▪ të sqarojë; ▪ të këmbejë; ▪ të miratojë; ▪ të përcjellë informacion; ▪ të shprehë pikëpamjet; ▪ të krahasojë; ▪ të bëjë dallimin; ▪ të klasifikojë; ▪ të shprehë ndërvarjen e veprimeve, të fakteve etj.; ▪ të diskutojë; ▪ të debatojë; ▪ të tregojë; ▪ të përsërisë; ▪ të ndërveprojë; ▪ të shkruajë;

3

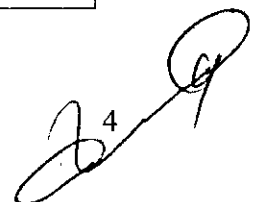
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të hartojë; ▪ të përshkruajë; ▪ të përmbledhë; ▪ të bëjë kërkime; ▪ të nxjerrë përfundime <p>në situata të ndryshme, si, p.sh., jeta e përditshme, jeta në shkollë, bota përreth nesh, bota e komunikimit, jeta personale dhe shoqërore etj.</p>
Aktet dhe funksionet e komunikimit (25 orë)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të miratojë; ▪ të kundërshtojë; ▪ të kërkojë dhe të japë leje; ▪ të urojë; ▪ të bëjë hipoteza; ▪ të shprehë keqardhje dhe dëshira; ▪ të falë dhe të kërkojë falje; ▪ të nxisë; ▪ të shprehë pëlqime dhe mospëlqime <p>për përvoja të ndryshme, në situata të jetës së përditshme, si: festa, takime, ditëlindje, treg, vende të panjohura, shkollë, mbrëmje, ekskursionet etj.</p>

LINJA 2: Formimi gjuhësor

Përshkrimi i linjës: Kjo linjë e aftëson nxënës/in,-en të prodhojë elemente gjuhësore që i përkasin nivelit B1+. Nëpërmjet situatave të ndryshme ligjërimore, nxënës/i,-ja nxitet të praktikojë struktura gramatikore të gjuhës angleze, si dhe të kuptojë lidhjen dhe përdorimin e saktë të tyre. Këtu vihet theksi në përpunimin e njohurive gramatikore të përfuara në nivelet e mëparshme gjuhësore, në dhënien e strukturave të reja gjuhësore, si dhe në përdorimin e tyre në situata më të ndërlikuara.

Orë të sugjeruara: (17 orë)

Nënlinja	Objektiva
Struktura gramatikore (17 orë)	<p>Në fund të klasës 10 nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të dallojë; ▪ të zgjedhojë; ▪ të shkruajë; ▪ të tregojë; ▪ të riprodhojë; ▪ të bëjë hipoteza; ▪ të përdorë <p>foljen në kohë të ndryshme (në të tashmen, në të shkuarën, në të kryerën, në të kryerën e plotë dhe në të</p>

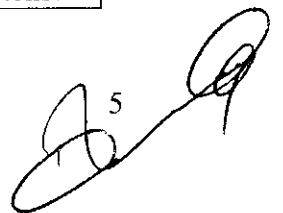

	<p>pakryerën), formën veprorë dhe pësore të saj, ligjëratën e drejtë, kushtoren, dëshiroren, kohoren, format me –ing të foljeve, lidhëzat, foljet frazale e modale, përemrat vetorë, dëftorë, pyetës dhe pronorë, rëndin e fjalëve në fjali, mbiemrat dhe format e tyre, ndajfoljet dhe nyjat, nëpërmjet situatave të ndryshme nga jeta e përditshme.</p>
--	---

4. OBJEKTIVAT SIPAS AFTËSIVE GJUHËSORE

Aftësia	Objektiva
Të dëgjuarit	<p>Në fund të klasës 10 nxënës/i,-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të ndjekë pa vështirësi një ligjëratë të shqiptuar qartë, që i drejtohet atij/asaj në një bisedë të përditshme, me ndihmën e përsëritjes së disa fjalëve e shprehjeve; ▪ të identifikojë qëndrimet e folësve në diskutime për tema të njohura lidhur me shkollën, familjen dhe kohën e lirë, kur gjuha është e qartë dhe standarde; ▪ të ndjekë pikat kryesore të një diskutimi relativisht të gjatë, me kusht që shqiptimi të jetë i qartë; ▪ të dallojë dhe të kuptojë me pak vështirësi thelbin e programeve televizive dhe disa të dhëna faktike për tema të njohura; ▪ të ndjekë, herë-herë në hollësi, udhëzimet për përdorimin e një pajisjeje elektronike vetjake, si celular, flesh etj.; ▪ të shpjegojë në përgjithësi informacionin që përmbajnë shumica e materialeve të regjistruara (CD, kasete audio ose video), tema e të cilave është e interesit personal dhe gjuha e qartë e standarde; ▪ të ndjekë rrjedhën e një filmi, në të cilin subjekti mbështetet te veprimet dhe figurat.
Të lexuarit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të formojë një kuptim të përgjithshëm mbi bazën e asaj që ka lexuar; ▪ të për zgjedhë informacionin e duhur; ▪ të reflektojë mbi përmbajtjen e një teksti: të vlerësojë se sa me vend janë disa elemente të informacionit; ▪ të zhvillojë aftësinë interpretuese, duke formuluar një përfundim logjik për atë që ka lexuar; ▪ të gjejë një informacion sinonim më atë që i jepet në klasë; ▪ të nxjerrë informacionin e duhur nga një tekst i

5

	<p>caktuar;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ të identifikojë idenë kryesore nga një material i dhënë në gjuhë standarde dhe me leksik pak a shumë të pasur; ▪ të lidhë informacionin e një teksti me një informacion të jashtëm; ▪ të zhvillojë aftësinë interpretuese, duke bërë të mundur identifikimin dhe paraqitjen e elementeve provuese; ▪ të reflektojë për një tekst, bazuar mbi disa vlera dhe bindje, për të dhënë një gjykim në lidhje me moralin e një historie.
<p>Të folurit</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të zhvillojë me lehtësi e pa përgatitje një bisedë të drejtpërdrejtë për tema të njohura si, p.sh., familja, shokët, shkolla e koha e lirë dhe të shkëmbejë informacionin e nevojshëm; ▪ të marrë pjesë në diskutime për tema të njohura, me një siguri të kënaqshme, shpesh duke riformuluar mendimin e tij; ▪ të tregojë përmbajtjen e një libri apo filmi, të japë mendime e të përshkruajë përshtypjet e tij; ▪ të përshkruajë planet, projektet dhe ambiciet e tij, duke dhënë arsye e shpjegime; ▪ të përshkruajë me hollësi një ngjarje të vërtetë dhe të shprehë qartë përshtypjet për të; ▪ të shprehë pikëpamjet e tij vetjake për zgjidhjet e një problemi dhe të ftojë të tjerët të marrin pjesë në debat; ▪ të shprehë me mirësjellje bindjet dhe opinionet e tij, nëse është dakord ose jo dhe të mirëpresë ato të shokëve; ▪ të kërkojë dhe të transmetojë informacionin e nevojshëm, duke kërkuar dhe ndjekur udhëzimet përkatëse; ▪ të shprehet rrjedhshëm, me një fjalor të larmishëm dhe me një shqiptim të mirë e përgjithësisht të saktë, për tema të përditshme, si shkolla, udhëtimet etj.; ▪ të kërkojë e të japë sqarime në situata të paparashikuara; ▪ të shprehë e të kërkojë mendimin personal në diskutime me shokët, për tema të interesit të përbashkët; ▪ të krahasojë ose të vërë përballë alternativa, duke

	theksuar çështjet më të rëndësishme të problemit.
Të shkruarit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të shkruajë qartë tekste të strukturuar mirë, për tema të interesit vetjak; ▪ të përshkruajë një ngjarje të vërtetë apo imagjinare, me fjalor të përshtatshëm për shkrimet treguese; ▪ të kërkojë me shkrim informacionin e duhur për shërbime të ndryshme, duke paraqitur kërkesat e tij specifike për këtë shërbim; ▪ të përshkruajë thjesht e saktë përmbajtjen e një libri ose filmi, duke dhënë mendimin e tij vetjak; ▪ të shkruajë letra rreth përvojave të veta, duke motivuar ndjenjat, si: gëzim, trishtim, habi, keqardhje etj.; ▪ të përshkruajë përmbledhtas dëshirat, ëndrrat, ambiciet dhe planet për të ardhmen; ▪ të shkruajë raporte të shkurtra rreth një situatë të caktuar, duke parashtruar mendimet e tij pro dhe kundër; • të kërkojë dhe të transmetojë përmes medieve elektronike informacionin e nevojshëm.

5. KËRKESA TË GJUHËS ANGLEZE NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Programi i gjuhës angleze për klasën X të arsimit profesional mbështetet në integrimin ndërlëndor, duke e shfrytëzuar atë për aftësimin në rritje të nxënësve në përdorimin e njohurive gjuhësore, në përgjithësi dhe të katër aftësive (dëgjimit, leximit, të folurit dhe të shkruarit), në veçanti.

Konceptet dhe njohuritë gjuhësore trajtohen e mësohen më mirë në kontekste të caktuara kuptimore, që lidhen ngushtë me fusha tematike të parashtruara në programin e gjuhës angleze dhe të trajtuara në lëndët e tjera.

1. Ndërthurja mes gjuhës së huaj dhe *matematikës* shprehet në mësimin e shifrave, të numrave dhe të veprimeve matematikore në gjuhën e huaj.
2. Lidhja e gjuhës së huaj me shkencat natyrore, p.sh. me *biologjinë*, reflektohet në trajtimin e linjës “Komunikimi dhe formimi kulturor”, kryesisht te tematika “Bota rreth nesh”, ku trajtohen tema si mjedisi, ushqyerja, shëndeti dhe kafshët.
3. Në lëndën e TIK-ut, kërkohet që nxënës/i,-ja të aftësohet në përdorimin e programit Power Point; të ndërtojë tabela e grafikë të thjeshtë, në funksion të prezantimit të informacioneve të ndryshme.
4. Me *artet* janë të lidhura ngushtë temat për sportin, muzikën, modën dhe pikturën, si pjesë e fushës tematike “Jeta e përditshme”.
5. Me *shkencat sociale* janë të lidhura tema si: miqësia, marrëdhëniet familjare, festat etj., pjesë këto të fushës tematike “Jeta personale e shoqërore”.

7

	theksuar çështjet më të rëndësishme të problemit.
Të shkruarit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ të shkruajë qartë tekste të strukturuar mirë, për tema të interesit vetjak; ▪ të përshkruajë një ngjarje të vërtetë apo imagjinare, me fjalor të përshtatshëm për shkrimet treguese; ▪ të kërkojë me shkrim informacionin e duhur për shërbime të ndryshme, duke paraqitur kërkesat e tij specifike për këtë shërbim; ▪ të përshkruajë thjesht e saktë përmbajtjen e një libri ose filmi, duke dhënë mendimin e tij vetjak; ▪ të shkruajë letra rreth përvojave të veta, duke motivuar ndjenjat, si: gëzim, trishtim, habi, keqardhje etj.; ▪ të përshkruajë përmbledhtas dëshirat, ëndrrat, ambiciet dhe planet për të ardhmen; ▪ të shkruajë raporte të shkurtra rreth një situatë të caktuar, duke parashtruar mendimet e tij pro dhe kundër; • të kërkojë dhe të transmetojë përmes medieve elektronike informacionin e nevojshëm.

5. KËRKESA TË GJUHËS ANGLEZE NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Programi i gjuhës angleze për klasën X të arsimit profesional mbështetet në integrimin ndërlëndor, duke e shfrytëzuar atë për aftësimin në rritje të nxënësve në përdorimin e njohurive gjuhësore, në përgjithësi dhe të katër aftësive (dëgjimit, leximit, të folurit dhe të shkruarit), në veçanti.

Konceptet dhe njohuritë gjuhësore trajtohen e mësohen më mirë në kontekste të caktuara kuptimore, që lidhen ngushtë me fusha tematike të parashtruara në programin e gjuhës angleze dhe të trajtuara në lëndët e tjera.

1. Ndërthurja mes gjuhës së huaj dhe *matematikës* shprehet në mësimin e shifrave, të numrave dhe të veprimeve matematikore në gjuhën e huaj.
2. Lidhja e gjuhës së huaj me shkencat natyrore, p.sh. me *biologjinë*, reflektohet në trajtimin e linjës “Komunikimi dhe formimi kulturor”, kryesisht te tematika “Bota rreth nesh”, ku trajtohen tema si mjedisi, ushqyerja, shëndeti dhe kafshët.
3. Në lëndën e TIK-ut, kërkohet që nxënës/i,-ja të aftësohet në përdorimin e programit Power Point; të ndërtojë tabela e grafikë të thjeshtë, në funksion të prezantimit të informacioneve të ndryshme.
4. Me *artet* janë të lidhura ngushtë temat për sportin, muzikën, modën dhe pikturën, si pjesë e fushës tematike “Jeta e përditshme”.
5. Me *shkencat sociale* janë të lidhura tema si: miqësia, marrëdhëniet familjare, festat etj., pjesë këto të fushës tematike “Jeta personale e shoqërore”.

7

Trajtimi ndërlëndor u shërben synimeve të përgjithshme të programit, si dhe realizimit të objektivave të linjave e të nënlinjave të tij, kryesisht për:

Edukimin intelektual: Përmes ndërthurjes së njohurive të ndryshme nxënës/it,-et arrijnë të zbulojnë, të analizojnë, të sintetizojnë dhe të vlerësojnë, duke rritur cilësinë e nxënies.

Edukimin mjedisor: Ndotja dhe mbrojtja e mjedisit janë tema që shoqërohen me fjalor e struktura gjuhësore, të cilat trajtohen jo si një qëllim më vete, por në një kontekst kuptimplotë dhe edukativ.

Edukimin kulturor dhe etik: Përmes lëndëve histori dhe gjeografi, nxënës/it,-et fitojnë njohuri, për vendet anglishtfolëse. Këto njohuri ndërthuren me dijet për kulturën e këtyre vendeve, për zakonet e doket e tyre, për mënyrën e jetesës etj. Këtu nuk mund të lihen pa përmendur edhe shprehjet etike të këtyre popujve. Nxënës/it,-et mësohen të ndërveprojnë në situata të ndryshme me sjellje etike të përshtatshme, që trajtohen përmes funksioneve gjuhësore, si: të kërkojnë falje e sqarime, të pyesin etj.

Edukimin për të drejtat e njeriut: Njohja e kulturave të vendeve anglishtfolëse realizohet e lidhur ngushtë me temat e barazisë sociale, të diskriminimit social, të respektit reciprok etj.

Atdhedashurinë: Duke njohur kulturat e popujve të vendeve anglishtfolëse, nxënës/it,-et bëjnë krahasime me kulturën amtare dhe ndërgjegjësohen për identitetin e tyre kombëtar.

6. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Ky program është një dokument zyrtar, pjesë e tërësisë së dokumenteve zyrtare për lëndën e gjuhës angleze. Hartimi i programit është mbështetur Kuadri Europian i referencave për gjuhët dhe dokumenta të tjera të prodhuar në kuadër të arsimit të mesëm të lartë.

Në mënyrë që tërësia e dokumenteve zyrtare (korniza kurikulare, standardet e fushës së të nxënësve dhe programi lëndor) të zbatohen më së miri në dobi të nxënësve, përdoruesit e tyre duhet të njohin thellë programet lëndore të lëndës së gjuhës angleze për klasën paraardhëse dhe klasat pasardhëse.

Gjithashtu, përdoruesve të këtyre dokumenteve u lind nevoja të njohin standardet e të gjitha fushave të tjera të të nxënësve dhe të gjitha programet lëndore të të njëjtit vit.

Zbatimi i programit duhet të bëhet duke respektuar parimet e barazisë gjinore, etnike, kulturore, racore dhe fetare.

Objektivat: Një objektiv përmbushet në nivele të ndryshme nga nxënës të ndryshëm. Mësuesi dhe autorët e materialeve mësimore duhet të mbulojnë të gjithë gamën e niveleve të nxënësve.

Orët mësimore

Programi i gjuhës angleze për klasën X të arsimit profesional është strukturuar në linja që vijnë njëra pas tjetrës, por nuk do të thotë se mësimdhënia-nxënësia duhet të zhvillohet në këtë renditje gjatë vitit shkollor.

Sasia e orëve mësimore për secilën linjë është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, kurse janë të lirë të

8

ndryshojnë me 10% (shitesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën linjë. Kjo do të thotë se mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave të kapitullit, por mund të ecë më shpejt, kur nxënësit e tij demonstrjnë një përvetësim të kënaqshëm.

Në programin e lëndës së gjuhës angleze afërsisht 70% e orëve mësimore totale janë për shtjellimin e njohurive të reja lëndore dhe 30% e tyre janë për përpunimin e njohurive (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

Shpërndarja e orëve mësimore

Gjuha angleze për klasën X të arsimit profesional zhvillohet me 2 orë mësimore në javë (36 javë x 2 orë = 72 orë vjetore) dhe shpërndarja e orëve të planifikuara sipas linjave dhe nënlinjave është si vijon:

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore) linjat dhe nënlinjat ndërthuren me njëra-tjetrën. Mësuesi është i lirë të bëjë kombinimin e tyre brenda një kapitulli ose një njësie mësimore, pavarësisht renditjes në tabelën e shpërndarjes së orëve.

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 55 orë, të cilat ndahen, sipas nënlinjave që u përgjigjen, 30 orë mësimore për kulturën dhe komunikimin (*nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 21 orë, do të jenë për trajtimin e lëndës së re, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 9 orë, do të shërbejnë për përpunimin e njohurive; me përpunim do të kuptojmë, p.sh., përforcimin e informacionit të marrë në temat përkatëse ose ushtrime për mendimin kritik rreth këtij informacioni*) dhe 25 orë për aktet dhe funksionet e komunikimit (*nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 18 orë mësimore, do të shërbejnë për njohuritë e reja, kurse 30% e tyre, d.m.th. 7 orë mësimore, do të përdoren për përpunimin e njohurive. Në këtë linjë mësuesi bën përpunim njohurish për integrimin tërësor të lëndës, d.m.th. ai jep detyra komplekse, ku pasqyrohen njohuritë e përfutuara sipas linjave dhe nënlinjave në një kapitull.*).

Formimi gjuhësor zë 17 orë. Janë kryesisht orë në të cilat mësuesi shtjellon, në bashkëveprim me nxënësit njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore gramatikore e leksikore (*nga të cilat 70% e tyre, që përbëjnë 11 orë mësimore, do të shërbejnë për trajtimin e strukturave të reja, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 6 orë, do të shërbejnë për rimarrjen, përpunimin dhe përforcimin e tyre*).

Përmbajtja mësimore e lëndës së gjuhës angleze për klasën X të arsimit profesional, si vijuese e nivelit A1 deri në B1 në arsimin e ciklit 9-vjeçar, realizohet përmes linjave dhe nënlinjave, duke u orientuar në këtë fazë të arsimit të mesëm të lartë në nivelin B1+.

E gjithë lënda përqendrohet te përmbajtja, që realizohet në fushat tematike, të cilat gjejnë një riciklim dhe ngritje spirale nga niveli në nivel.

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- përsëritjen e njohurive-bazë (konceptet themelore);
- testimin e njohurive-bazë;
- integrimin e njohurive të reja të lëndës me njohuritë e fituara më parë;

- integrimin e aftësive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera (ndonëse këto integrame do të përshkojnë zhvillimin e çdo ore mësimore, gjatë përpunimit u duhet kushtuar kohë e posaçme);
- përsëritjen vjetore;
- testimin vjetor (nuk është i detyruar).

Gjatë përpunimit të njohurive duhet t'i kushtohet kohë e posaçme kultivimit të:

- aftësive të përgjithshme, si: të komunikimit, të menaxhimit të informacionit, të zgjidhjeve problemore dhe të të menduarit kritik e krijues;
- aftësive të posaçme lëndore, si, p.sh., të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit.
- formimit të qëndrimeve, si qëndrimin etiko-social dhe gjatë punës në grupe të vogla nxënësish.

Në orët mësimore, që i përkasin përpunimit të njohurive, mësuesi zhvillon edhe tema me nismën e tij ose me kërkesën e vetë nxënësve. Këto tema mund të pikënisen nga ngjarje aktuale ose thjesht nga kureshtja e nxënësve.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive, nxënësve duhet t'u krijohet mundësia të punojnë detyra tematike e projekte kurikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj.

Pjesë e përpunimit të njohurive është rishqyrtimi vjetor, i cili ka për qëllim të nxjerrë në pah dhe të përforcojë konceptet e metodat themelore të kësaj lënde.

Programi i klasës 10 orienton gjithë procesin e mësimdhënies e të nxënies së gjuhës angleze në nivelin B1+.

Mësuesi është i lirë të përdorë një larmi metodash e strategjish të mësimdhënies/nxënies, për t'ua përshtatur nevojave të nxënës/it,-es në klasa të ndryshme. Ai i kombinon këto metoda gjatë procesit mësimor dhe i përshtat ato në bazë të zhvillimit në rritje të kompetencave gjuhësore dhe të zhvillimit të pavarësisë së nxënës/it,-es në vijueshmëri të këtij procesi.

Mësimdhënia ka në qendër të saj metodën e komunikimit, metoda me bazë detyrën, metoda funksionale dhe atë të situatave sa më afër jetës reale etj. Këto metoda realizohen nëpërmjet strategjive dhe teknikave të ndryshme, sipas aftësive gjuhësore (dëgjimi, të folurit, të lexuarit, të shkruarit).

Të dëgjuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të mbajë shënime gjatë dëgjimit;
- të klasifikojë çështjet që dëgjon;
- të përqendrohet e të zbulojë detaje specifike;
- të hamendësojë çfarë flitet në magnetofon;
- të arsyetojë mbi bazë të asaj që dëgjon;
- të përdorë njohuritë e tij të mëparshme;
- të bëj lidhje mes asaj që dëgjon dhe materialit pamor;
- të dëgjojë një tregim, këngë etj. disa herë, për të kuptuar idenë kryesore, duke u përqendruar në fjalët e rëndësishme, në rastin kur nuk kupton gjithçka;
- të përqendrohet te kërkesa e dëgjimit;
- të verë qëllime dhe objektiva për zhvillimin e aftësisë së dëgjimit;

- të përpiqet që gjatë dëgjimit të kuptojë referencat kulturore, jo të njohura për të, duke përdorur kontekstin, për të hamendësuar kujt ato i referohen.

Të folurit

Për të zhvilluar aftësinë e të folurit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- t'i kërkojë folësit të përsërisë çfarë tha, në rast moskuptimi;
- të mos ndalojë plotësisht ligjërimin, kur nuk di një fjalë ose shprehje, por të përdorë shprehje e fjalë të njohura;
- të përdorë shprehje si: Mm, Well, Kind of, Sort of etj., me qëllim që të fitojë kohë për gjetjen e fjalës së duhur;
- të përsërisë një pjesë të asaj çka thotë bashkëfolësi, për të miratuar se biseda ndërmjet tyre po përcillet në mënyrë të drejtë kuptimore;
- të pyesë bashkëbiseduesin për të bërë të qartë atë që është thënë.

Të lexuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të lexuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të kërkojë të dhëna që e ndihmojnë për të parashikuar përmbajtjen e tekstit, si: figura, titulli i mësimit, dy rreshtat e parë të mësimit;
- të lexojë tekstin për herë të dytë, që të nxjerrë kuptimin e fjalëve të panjohura;
- të lexojë pyetjet rreth tekstit dhe të mendojë për përgjigjet e mundshme;
- të gjejë përgjigjet e pyetjeve në tekst, duke përcaktuar paragrafin që u përket pyetjeve;
- të lexojë tekstin dhe të nxjerrë kuptimin kryesor;
- të përdorë përshkrimin me fjalë të njohura, kur nuk di kuptimin e një fjale të dhënë;
- të përdorë fjalë të tilla si: Right, Absolutely, Exactly etj., për të treguar interes dhe vëmendje ndaj bashkëbiseduesit;
- të bëjë bisedë të ndërsjellë me bashkëbiseduesin;
- të mbajë shënime gjatë një bisede ose diskutimi, për të përmbledhur mendimin e tij.

Të shkruarit

Për të zhvilluar aftësinë e të shkruarit, nxënës/i,-ja ushtrohet të ndjekë këto strategji:

- të mbajë shënime për informacionin që i duhet të përfshijë në detyrën e caktuar;
- të planifikojë paragrafët, duke shkruar idenë kryesore të secilit paragraf;
- të plotësojë paragrafët me informacion mbështetës, si: shembuj, sqarime etj.;
- të kontrollojë lidhjen logjike të paragrafëve, duke përdorur lidhëzat përkatëse;
- të redaktojë shkrimin e tij ose të këmbëjë punën e tij më atë të shokut.

Metodologjia

Zbatimi i programit mbështetet në parimet e mëposhtme:

115

Vendosja e nxënës/it,-es në qendër të vëmendjes

Programi merr parasysh nxënës/in,-en, njohuritë e tij/saj, aftësitë e grup-moshës, interesat, talentin dhe përvojat vetjake. Kjo reflektohet, së pari, në përzgjedhjen e temave që trajtohen, së dyti, në përdorimin e strategjive që e nxisin nxënës/in,-en të veprojnë me gjuhën, së treti, në përfshirjen e tij në vlerësimin dhe vetëvlerësimin e dijeve të përftuara.

Krijimi i mjedisit të të nxënit

Krijimi i një mjedisi shkollor fizik, emocional, sfidues dhe jofrenues për procesin mësimor, ku nxënës/i,-ja ndjehet i/e sigurt, mundëson një mësimdhënie dhe nxënie që plotëson ndjeshëm nevojat dhe objektivat e përcaktuar më parë.

Organizimi i klasës

Mësuesi përdor mënyra të ndryshme të organizimit të klasës, që krijojnë e ruajnë një mjedis mbështetës dhe rrisin motivimin e nxënësve. Organizimi i mësimin mundëson punën në grupe dhe nxit lirshmërinë e nxënësve. Atyre u krijohen mundësi apo lehtësi për të eksploruar në gjuhë, për të eksperimentuar në të, për ta përdorur atë në përputhje me nevojat e tyre. Atmosfera e klasës është mbështetje dhe respekt për përgjigjen e nxënës/it,-es si nga mësuesi, ashtu edhe nga nxënësit e tjerë. Nxënës/i,-ja ndërkohë mëson edhe nga shokët dhe shoqet e tij/saj. Herë pas here, nxënës/i,-ja punon në mënyrë të pavarur, duke menduar vetë për zgjidhjen e një problemi.

Të mësuarit bashkëveprues/kooperues

Nxënësit gjatë orëve të gjuhës së huaj shpesh nxiten të punojnë së bashku. Detyrat e përbashkëta u sigurojnë nxënësve më shumë kohë për të folur me njëri-tjetrin, ndihmojnë të folurit e rrjedhshëm dhe zhvillojnë shkathtësi sociale. Njëherazi, edhe shkalla e zotërimit të gjuhës rritet. Puna në grupe ndihmon, gjithashtu, në shoqërizimin e nxënësve, i bën ata bashkëveprues me njëri-tjetrin dhe me mësuesit, nxit tolerancën ndaj mendimit të tjetrit, si dhe ndikon në përdorimin e formave demokratike për të ndarë përgjegjësitë dhe punën.

Përdorimi i gjuhës në klasë

Gjuha angleze është mbizotëruese gjatë orës së mësimin. Mësuesi, që është nxitësi dhe mbështetësi kryesor i përdorimit të gjuhës angleze në klasë, minimizon në maksimum përdorimin e gjuhës amtare.

Të mësuarin e gramatikës

Nevojat e veçanta për komunikim mbështeten në gramatikën komunikuese. Nxënësit mësojnë gramatikën në shërbim të komunikimit. Në këtë nivel jepet një sasi e vogël rregullash gramatikore për t'u mësuar, gjithmonë në mënyrë të tillë, që nxënësit të mund të përdorin format gramatikore për qëllime komunikimi. Gramatika jepet dhe mësohet në mënyrë induktive, nëpërmjet materialeve autentike. Nxënësit, gjatë të gjithë procesit të nxënies, ekspozohen ndaj dukurive të reja gramatikore.

Qortimi i gabimeve

Gabimet duhet të qortohen, por kjo në kohën dhe vendin e duhur. Vërejtjet, këshillat dhe qortimet e mësuesit, të shokëve ose dhe të vetë nxënës/it,-es ndihmojnë për të nxitur

vetëbesimin dhe vetërespektin. Qortimi pa kriter mund të çojë në frenimin e iniciativës, në heqjen e dëshirës për të folur dhe në demotivimin, madje mund të rrezikojë edhe ecurinë e mëtejshme të mësimit. Mësuesi ndërhyt me takt dhe, duke përdorur forma të larmishme, qorton më shpesh kur nxënësit praktikojnë strukturat gramatikore dhe më rrallë kur nxënësit janë duke punuar në grup, kur janë duke debatuar ose duke diskutuar për tema të ndryshme.

Puna e diferencuar me nxënësit

Më qëllim që metodat e mësimdhënies dhe të nxënies dhe parimet e strategjitë mbi të cilat realizohen këto metoda të kenë arritje sipas standardeve të përcaktuara, mësuesi planifikon punën e diferencuar me nxënësit.

Duhet të pranojmë se niveli i formimit të aftësive të nxënësve që i nënshtrohen programit të gjuhës angleze të klasës 10 nuk është i njëjtë për të gjithë nxënësit. Arritja e rezultateve të kërkuara nga programi për të gjithë nxënësit kërkon që mësuesi të marrë para sysh nivelet e ndryshme që ekzistojnë në klasë. Kjo gjë ndodh për arsye objektive ose subjektive. Prandaj, mësuesi planifikon punën e tij të diferencuar lidhur me metodat e mësimdhënies, me ecurinë e nxënësve gjatë gjithë procesit mësimor, si dhe me format e ndryshme të vlerësimit.

Mësuesi njihet mirë që në fillim me përbërjen e klasës së tij dhe me problemet që kanë nxënësit. Mësuesit kanë të bëjnë me adoleshentë dhe, për këtë arsye, ata ndeshen edhe me shumë probleme të moshës së tyre, si: temperament impulsiv, të ashpër në komunikim, ndonjëherë agresiv, dorëzim para një detyre të dhënë etj.

Me qëllim që t'i tërheqë të gjithë nxënësit në mësim, mësuesi duhet të përdorë disa teknika, si:

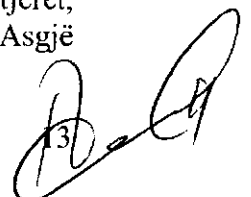
- të ketë vullnetin dhe dëshirën për t'i dëgjuar dhe për t'u dhënë përgjigje nxënësve;
 - të ndjekë klasën në çdo hap, brenda dhe jashtë saj;
 - të ndajë përgjegjësitë atje dhe atëherë kur duhet, për çështje vendimmarrjeje, detyra shtëpie apo klase, detyra me shkrim etj.;
 - të japë vazhdimisht përshkrime të punës së nxënësve;
 - të kërkojë prej tyre vlerësime të punës së tij, me qëllim që të reflektojë ndaj dobësive.
-
- Nxënësit kanë nevojë për një siguri profesionale dhe njerëzore në klasë, prandaj mësuesi përdor metoda të larmishme dhe gjithëpërfshirëse demokratike, duke siguruar një mjedis të rregullt brenda normave dhe rregullave të shkollës.

7. VLERËSIMI

Vlerësimi i nxënës/it,-es përshkon gjithë procesin mësimor dhe shërben për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi i nxënës/it,-es nuk ka për qëllim të vetëm vendosjen e notës dhe as nuk përfundon me vendosjen e saj.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënësit për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program.

Objektiv i vlerësimit nuk janë vetëm njohuritë dhe aftësitë, por edhe qëndrimet e nxënësve, si qëndrimet etiko-sociale, në përgjithësi dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti. Vlerësimi i nxënës/it,-es duhet të jetë sa më objektiv dhe i matshëm. Asgjë

nuk është më nxitës sesa sukcesi i arritur duke u përballur me gjendjen reale në të cilën ndodhet një nxënës/e.

Mësues/i,-ja monitoron dhe vlerëson detyrat, duke përcaktuar objektiva të qartë.

Mësuesi përdor vetë dhe ndihmon edhe nxënësit që të përdorin një larmi mënyrash vlerësimi.

Vlerësimi mund të organizohet në disa forma:

Vlerësimi i dijeve (ose i niveleve), ku përfshihet vlerësimi i objektivave specifike. Ky vlerësim ka lidhje me atë çka është mësuar gjatë një jave, muaji ose semestri, pra me punën që është bërë me tekstin dhe programin. Vlerësimi i dijes është i bazuar në orën e mësimit. Kështu ai i përgjigjet një vështrimi të brendshëm.

Vlerësimi i kapaciteteve (ose i zbatimit të aftësive ose i performancës), që është vlerësimi i asaj çka nxënësit mund të bëjnë ose dinë në raport me zbatimin e saj në jetën e përditshme. Ky lloj vlerësimi është pozitiv për faktin se është më afër përvojës së nxënës/it,-es dhe i lejon secilit të pozicionohet aty ku e meriton, pasi rezultatet janë më se të dukshme.

Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstroi arritjet e tij/saj me gojë, me shkrim, ose nëpërmjet veprimtarish e produktesh të tjera, si: vallëzon, eksperimenton, prodhon një maket etj.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë klasifikohet në:

Vlerësim formues, me anë të të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënës/i,-ja në formimin e tij/saj gjuhësor, në përputhje me objektivat e caktuara.

Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme, për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe përvetësimit të materialit gjuhësor të dhënë më parë. Ai, gjithashtu, jep informacion për efektivitetin e të nxënësit dhe ndihmon në ecurinë e mëtejshme të mësimdhënies/nxënies.

Vlerësim i planifikuar, mbi bazën e realizimit të objektivave të nënlinjave, pra në bazë kapitulli. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës.

Vlerësim motivues, i cili ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënës/it,-es për mësimin e gjuhës angleze. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor.

Vlerësim përfundimtar, që është vlerësim me notë e që finalizon arritjet e objektivave të linjave dhe të nënlinjave për këtë grup-moshë.

Në punime të nxënësve me grupe të vogla, mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve dhe vendosjen e notave në regjistër për secilën orë mësimore. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm, si partnerë, rreth përvetësimit të njohurive të fituara nga orët e kaluara dhe rreth mirëkryerjes së detyrave jashtë klase.

Herë pas here mësuesi duhet të vlerësojë me notë, duke ua bërë të qartë nxënësve që në fillim qëllimin e vlerësimit dhe kriteret e tij.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike.

Mësuesi vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të realizuara vetë ose në grup.

Mësuesi planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një a disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënësve. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, mësuesi përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet pakminutëshe për një objektiv të veçantë të të nxënësve, deri tek ato një orëshe; teste me alternativë ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurikulare etj.

Një formë e parashtrimit me shkrim nga nxënësit është dhe provimi përfundimtar.

Portofoli i nxënës/it,-es, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve të tij përgjatë vitit shkollor për një lëndë të caktuar. Ai mund të përmbajë provime me shkrim, detyra tematike, projekte kurikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësit, mësuesi rekomandon.

Çrregullime të diagnostikuara, si: disleksia, vështirësi të veçanta gjuhësore, p.sh., të fëmijëve të ardhur rishtazi nga emigracioni, merren parasysh nga mësuesi, duke u mundësuar këtyre nxënësve të vlerësohen me mënyra të posaçme, me përjashtim të asaj me shkrim ose me gojë.

Vetëvlerësimi është një tjetër element i rëndësishëm i vlerësimit në mësimin e gjuhës angleze, ku secili jep gjykimin për zotësinë e vet. Vetëvlerësimi është një plotësues i domosdoshëm i vlerësimit nga mësuesi dhe nga provimet. Vetëvlerësimi ka efekt kur ai u referohet normave dhe kapacitetit që korniza e gjuhëve parashtron për grup-moshën e tyre dhe kur ky vlerësim është i lidhur me një përvojë të veçantë, që mund të jetë ajo e kalimit të testeve. Vënia e synimeve të qarta në program, mundëson vetëvlerësimin e tyre në vazhdimësi.

Nxënësit vlerësojnë punën e tyre në çifte. Më pas mësues/i,-ja dhe nxënësit bëjnë komentin përfundimtar.

Nxënësit vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe, duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit.

Nxënës/i,-ja mban shënim arritjet e tij/saj, duke përdorur edhe gjuhën amtare.

Mësuesi bisedon me nxënësin individualisht dhe i tregon arritjet.

Interesi më i madh i vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi: ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu të organizojnë më mirë të nxënësit e tyre. Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënës/i,-ja, ashtu edhe mësuesi.

